

Täysistunto

Torstai 24.3.2022 klo 16.01—18.15

2.2. Suullinen kysymys hallituksen kehysneuvotteluista (Kai Mykkänen kok)

Suullinen kysymys SKT 49/2022 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Matti Vanhanen: Seuraava kysymys, edustaja Mykkänen.

Keskustelu

16.21 **Kai Mykkänen kok:** Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa huolestuttaa jokaista suomalaista. Turvallisuus on nyt asetettava etusijalle. Maanpuolustuksen menot on asetettava korkeammalle tärkeysjärjestyksessämme, myös valtion budjetissa. Samalla vahva julkinen talous on osa yhteiskunnan kokonaisvarautumista, taloudellista kriisivalmiutta. Valtiovarainministeri Saarikko sanoi Helsingin Sanomissa, että ”nyt ei ole oikein avata velkahanoja monella rintamalla tai suhtautua avokätisesti kaikkiin menotarpeisiin”. Juuri näin.

Kysyn: Miten hallitus toteuttaa puolentoista viikon päästä kehysriihessään panostuksen Ukrainan sodan aiheuttamiin tarpeisiin ilman, että velkahanat — valtiovarainministerin sanoin — avataan kaikilla rintamilla? Aiotteko harrastaa vaikeita mutta vastuullisia valintoja, jotta panostukset riittävät Suomen turvallisuuteen tänään mutta myös tulevina vuosina, tulevaisuudessa?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.23 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen täysin samaa mieltä edustaja Mykkäsen kanssa siitä, että hyvä taloudenpito on osa turvallisuuttamme, ei vain tänään vaan myös huomenna. Me tulemme tekemään talouspäätöksiä pitkälle aikavälille julkisen talouden suunnitelmassa, mutta joudumme myös tekemään lisätalousarvion, joka ylittää aiemman arviomme johtuen juuri niistä akuuteista, nopeista pyynnöistä, joita vaikkapa suomalaiset kunnat esittävät odottaessaan apua pakolaiskysymyksen ratkaisemiseen tai mitä Puolustusvoimat pyytävät meiltä nopeina lisäratkaisuuksina, tai vaikkapa täällä jo aiemmin esiin nostetuista maatalouden tai kuljetusalan kysymyksistä.

Mikä on sitten arvo- ja tärkeysjärjestys ja velan tilanne? Suomi on velkaantunut yli kymmenen vuotta putkeen. Vain Sipilän hallituskauden loppusuoralla päädyimme tilanteeseen, jossa menot ja tulot olivat tasapainossa. Sen jälkeen korona on velkaannuttanut meitä 15 miljardilla, ja joka ikinen vuosi olemme joutuneet tilanteeseen, jossa menot ja tulot eivät ole tasapainossa. Olemme tehneet alijäämäisiä ratkaisuja, ja näin joudumme tekemään myös ensi vuonna. Ja tuo tilanne heikkenee entisestään näiden turvallisuuden ja huoltovar-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

muuden menojen vuoksi. Mutta ei, me emme päädy samanlaiseen tilanteeseen kuin korona-aikana, jolloin yhteiskuntaa tuettiin laajalla rintamalla. Nyt ytimessä on turvallisuus ja varautuminen.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tähän aiheeseen, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Mykkänen.

16.24 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, valtiovarainministeri Saarikko, hieman kiersitte kysymystäni. Puhuitte lisätalousarviosta, joka on ymmärrettävä kiireellisiin, välttämättömiin tämän vuoden menoihin. Kehysriihessä päätöksenteko koskee ensi vuotta ja seuraavia kolmea vuotta.

Puhutte usein vastuusta ja valinnoista. Samaan aikaan käytännössä allekirjoititte jo vuosi sitten menokehysten rikkomisen miljardilla eurolla, lisävelalla. Tämän vuoden aloititte lisäbudjetilla, joka lisäsi velkaantumista edelleen puolella miljardilla. Pahoin pelkään, että olette aika lailla mahdottoman edessä, jos ja — ymmärsin näin — kun lupaatte, että korotetut menokehysten pidettäisiin tuleville vuosille ja akuutit menot hoidetaan tämän vuoden puitteissa. Hallitusrivistönne on puhunut jo yli miljardin euron verran menolisäyksistä. Voitteko nyt todeta, kuinka paljon aiotte lisätä ensi vuoden menoja nyt voimassa olevien kehysten lisäksi? Vai voimmeko luottaa, että pysytte vastuullisina?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.25 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä, että esititte tämän kysymyksen uudelleen, jos en ollut vastauksessani tarpeeksi selkeä. Aloitetaan uudestaan.

Lisätalousarvio: Eli tämän vuoden budjetin osalta me joudumme tekemään nopeita ratkaisuja, kuten vaikkapa täällä esiin nostettujen maatalouden, pakolaisten tai Puolustusvoimien vuoksi. Mutta esimerkiksi Puolustusvoimien tarpeet eivät lopu tähän vuoteen, vaan olemme saaneet esityksiä, jotka kasvattavat menotarpeita myös tuleville vuosille, ja ne koskevat julkisen talouden suunnitelmaa pidemmälle aikavälille. Me joudumme rakentamaan kehukseen poikkeuslausekkeen näistä turvallisuuteen ja varautumiseen liittyvistä menoista. Mutta se ei tarkoita, että ikään kuin aiemmat sitoumukset vaikkapa siitä, että me tulemme tekemään myös pysyviä menosäästöjä, etteikö niistä pidetä kiinni.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Multala.

16.26 Sari Multala kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä kuulla, että hallitus on ymmärtänyt myös taloudellisen kriisinkestävyyden merkityksen. Äskeisessä kysymyksessä käsiteltiin priorisointia ja kansalaisten ostovoimaa. Niistä tulee jatkossakin pitää huolta. Vielä viime vuonna, viime vuoden loppupuolella, valtiovarainministeri Saarikko, esititte, että hallituskauden lopulla voisi olla paikka laskea ansiotuloverotusta. Tämä olisi yksi tapa huolehtia kansalaisten ostovoimasta ja samanaikaisesti myös helpottaa yritysten kustannuksia palkkaveron alentamisen kautta. Onko tämä keino edelleen hallituksen pöydällä myös kehysriihessä?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.27 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Äsken vaaditte, että pitää olla taloudessa todella tiukka, ja nyt kysytte, tulisiko kuitenkin kansalaisille veronalennuksia. Täällä kuului äsken joku välihuutelu, olisiko hallituksen ratkaisu, että verot vain pois. Se ei valitettavasti voi olla minkään hallituksen ratkaisu. Tällaisessa pohjoismaisessa hyvinvointimallissa ei voi jättää kaikkia veroja pois, koska tämä perustuu siihen, että tulotasojen mukaan ihmisiä verotetaan ja sillä tätä yhteistä hyvinvointia rahoitetaan — myös turvallisuutta ja varautumista.

On kohdistunut paljon pyyntöjä verotuksen alentamiseen bensatankilla tai palkkapussissa, ja kaiken taustalla leijuu ja väijyy vakava inflaatoriski, joka näkyy nyt jo kauppojen hyllyilläkin. En ole sulkenut pois tätäkään kysyjän esittämää ratkaisua, mutta samalla on hyvä muistaa, että verotuloja pitää myös kerryttää, jotta tähän kaikkeen turvallisuuteen ja varautumiseen on varaa. Ajatus siitä, että me voisimme pitää kiinni kaikesta vanhasta, ei ole nyt mahdollinen, kun maailma muuttui helmikuun lopulla aivan järjestyttävällä tavalla, ja sillä on heijasteensa myös talouteen. Isoin riski liittyy pitkittyneeseen korkeaan inflaatioon ja hiipuvaan talouskasvuun. Näitä yritämme kaikin mahdollisin tavoin välttää.

Puhemies Matti Vanhanen: Pyydän sekä kysyjä että vastaajia pitäytymään minuutin puheenvuoroissa. — Edustaja Sjöblom.

16.29 Ruut Sjöblom kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Maamme julkinen talous on vaikeassa tilanteessa: huoltosuhteemme heikentyy koko ajan, ja velkaantuminen on kestäättömällä tasolla. Kestävä keino julkisen taloutemme vahvistamiseksi on työllisyyden kasvattaminen. Työpaikkojen luomiseksi ja säilyttämiseksi tarvitaan paljon erilaisia toimia. Yksi keskeisimmistä olisi paikallisen sopimisen laajentaminen koskemaan kaikkia yrityksiä.

Euroopassa on sota, pandemia on kurittanut maatamme kaksi vuotta. Kannan suurta huolta maamme yrityksistä. Yritysten edellytyksiä vastata tällaisiin vaikeisiin akuutteihin kriiseihin on parannettava, ja paikallinen sopiminen olisi yksi tällainen keino.

Kysynkin: mitä toimia hallitus aikoo tehdä paikallisen sopimisen edistämiseksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Haatainen.

16.30 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannattaa muistaa, että työllisyysaste tällä hetkellä on korkeammalla kuin se koskaan on ollut, eli hallituksen talouspolitiikka on edistänyt sitä, että yritykset pärjäävät. Suomeen on tehty investointeja — valtavia investointeja ihan tässä lähimenneisyydessä — ja tämä tuo sitä uutta uskoa tulevaisuuteen ja myös työtä.

Myös työllisyystoimia on tehty. Paikallinen sopiminen on hallituksen listalla, se on siellä työryhmässä, jossa kolmikantaisesti tätä käydään läpi. Tiedän, että oppositiopuolueen omissa laskelmissa on arvioitu tälle mittavat työllisyysvaikutukset, mutta niitä ei ole valtiovarainministeriö pystynyt todentamaan. Sen sijaan tämä hallitus on toteuttanut työllisyystoimia enemmän kuin edeltävä hallitus, ja ne on myös valtiovarainministeriön puolesta todennettu. Mutta paikallinen sopiminen etenee, kun siinä päästään eteenpäin yhteisen ymmärryksen kautta, ja työehtosopimusjärjestelmä on se, johon sen pitää pohjautua.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Puisto.

16.31 **Sakari Puisto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kaikki varautuminen on tehtävä, oli kyse sitten kansallisen maanpuolustuksen vahvistamisesta, varautumisesta hybridioperaatioihin tai, oman näkemykseni mukaan, myös Nato-jäsenyyden valmistelusta.

Tästä taloudellisesta puolesta, nyt kun kehysriihi ja julkisen talouden suunnitelman tarkastelu lähestyvät: ruoan ja energian hinnat ovat nousseet vahvasti. Toisaalta inflaatiota ovat ajaneet toimitusketjujen kapeikot, ja taustalla on sitten epätavanomaista rahapolitiikkaa eliikkä pitkään jatkuneita nollakorkoja ja määrällistä elvytystä ja myös avokätistä fiskaalipolitiikkaa. Kun tätä kaikkea tarkastelee, tulee sellainen ajatus, että tässä on aika paljon epävarmuutta ilmassa ja tämä ei välttämättä ole ihan tilapäistä tai ihan ohimenevää ilmiötä.

Nyt kun kehysriihi lähestyy, miten te oikein lähestytte tätä epävarmuutta julkisen talouden suunnitelmassa siten, että nimenomaan meidän taloudellinen kokonaisturvallisuus varmistetaan?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.32 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin laadukas analyysi tästä vaikeasta tilanteesta. On kyllä myönnettävä, että tätä julkisen talouden suunnitelmaa, Suomen talouden reunaehtoja tuleville vuosille, rakennetaan nyt poikkeuksellisen sumuisassa tilanteessa. Samaan aikaan, niin kuin kollegaministeri Haatainen kertoi, meillä on historiallisen hyvä työllisyystilanne — se on auttamassa meitä, että tilanne on myönteinen. Samoin meillä on hyvä talouskasvu: meillä on ollut paljon investointeja, ja olemme saaneet Suomea liikkeelle koronakriisin jälkeen. Mutta toisaalta meillä on yhä koronan varjo, siitä tuleva hoitovelka ja 15 miljardin velka taustalla.

Tästä eteenpäin katsoen on tärkeää huomata, että ei riitä pelkästään se, että me pidämme huolta taloudesta ja menoista, vaan myös talouskasvusta on pidettävä nyt huolta. Olisi suuria hulluutta tinkiä niistä suunnitelmista, joilla on laaja eduskunnan yhteinen tuki, jotka liittyvät vaikka tutkimukseen ja kehitykseen panostamiseen. Ne lisäävät tuottavuutta ja luovat myös pohjimmiltaan onnistuessaan uutta työtä. Sillä reseptillä Suomi on noussut aiemmin, ja samaa tämä hallitus on ajatellut kokeilla.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Häkkänen.

16.33 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen valtio joutuu nytten miettimään turvallisuus- ja myös talouspolitiikkansa vähän uusiksi. Pienet valtiot joutuvat vastaamaan näihin uusiin haasteisiin — ovat ne sitten ilmastopolitiikkaa, väestöpolitiikkaa tai turvallisuutta — sen kansantalouden kantokykynsä puitteissa, mikä heillä kullakin on.

Nyt se kysymys kuuluu, kun hallitus kokoontuu viimeiseen kehysriiheen, että mikä on se perintö, jonka te nyt jätätte tässä talouspolitiikassa tuleville vuosille, koska kaikki tiedostavat sen, että heikentyvä ja rapautuva talouskehitys on viime kädessä myös turvallisuusongelma. Ja nyt tämä hallitus on rakentanut pysyvän velkaantumisen varaan myös ihan normaaliajan ohjelmansa, ei pelkästään siis koronakriisin tai Venäjä-kriisin osalta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

Sen takia kysymykseni valtiovarainministerille on: aiotteko te nyt vihdoin tehdä jonkun uskottavan ohjelman, jolla tämä Suomen talouden rapautuminen tuleville vuosille estetään?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.34 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joudun kyllä toteamaan, edustaja Häkkänen — kun te itsekin korostitte, että turvallisuus on tärkeää — että kyllä se tarkoittaa nyt lisäeuroja, joita me joudumme käyttämään tässä tilanteessa varautumiseen ja myös tulevina vuosina, ja Puolustusvoimat ja koko maanpuolustus ovat laajasti ymmärrettynä tämän ytimessä.

Kysyitte aivan oikein, että ”millaisen perinnön olette jättämässä”. Ensinnäkin tätä hallituskautta on vielä jäljellä, ja aika vaiherikkaita käänteitä on mahtunut menneisiin vuosiin. Tuntuu mahdottomalta ennustaa vuoden päähän, miltä Suomen tilanne näyttää, mutta tästä tilanteesta rohkenen sanoa. Olemme jättämässä tilanteen historian korkeimmilla työllisyyden luvuilla. Suomessa on ennätysmäärä työtä ja työntekijöitä. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ja velkaa!] Meillä on erittäin ennustettava ja hyvä veropolitiikka myös yritysten näkökulmasta. Yritysten verotusta ei ole tällä vaalikaudella kiristetty. Kyllä, meidän jälkeemme jää alijäämäinen talous niin kuin monella, monella hallituksella tällä vaalikaudella, ja se johtuu 15 miljardin koronavelasta, jota kokoomuskin oppositiossa on ymmärtääkseni ollut tukemassa. [Ben Zyskowicz: Eikö mistään muusta?] Ja kaikkein tärkeimpänä haluan jättää perinnöksi kestäväen talouskasvun, joka on ainut lääke Suomen hyvinvoinnille pitkällä aikavälillä. [Ben Zyskowicz: Johtuuko kaikki velka koronasta?]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Rydman.

16.36 Wille Rydman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Venäjän raakalaismainen hyökkäys Ukrainaan on synnyttänyt tarvetta määrätyille lisämenoilille, joihin hallitus on hyvin tarttunutkin. On tarvetta tukea Ukrainaa, on tarvetta panostaa Puolustusvoimiin, omaan puolustuskykyymme, ja on tarvetta auttaa myöskin kuntia tilanteessa, jossa Ukrainasta aiheellisesti sotaa pakenevia pakolaisia tulee.

Samaan aikaan on kuitenkin ymmärrettävä se, että taloudellinen kantokyky on myöskin merkittävä tekijä yhteiskunnan kriisivalmiuden ylläpitämisessä, ja tällöin tullaankin siihen kysymykseen, millä tavoin menoja tullaan priorisoimaan. Luotan siihen, että hallitus pysyy lupauksissaan, mitä tulee Ukrainan tukemiseen, Puolustusvoimiin panostamiseen jne. Mutta nyt hallitus joutuu valitsemaan, murtaako se jälleen kerran menokehykset vai onko sillä valmiutta peruuttaa niissä hallitusohjelman määräämissä lisämenoissa, joita se nyt on toteuttamassa.

Murratteko mieluummin menokehykset vai oletteko valmiita harkitsemaan jo suunniteltuja menoja uudelleen?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.37 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sanon tässä kohdin jo aivan reilusti, ja toivon, että kokoomus kertoo sitten myös hyvin suorasanaisesti oman vaihtoehdonsa, [Ben Zyskowicz: Totta kai!] miten te tulevien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

vuosien suunnitelmaan asettaisitte sisään kaikki ne pyynnöt, joita Puolustusvoimat ja Raja, pakolaistilanne, huoltovarmuus ja varautuminen tälle maalle asettavat. Toivon, että tämän kysymyksen äärellä, edustaja Rydman, te olette sitten myös itse valmis vastaamaan, miten te tämän toteuttaisitte ajassa, jolloin hintojen korkeus on heikentämässä suomalaisien pienituloisten elämää erittäin vaikealla tavalla.

Olen erityisen tyytyväinen, että me olemme kohdistaneet perusturvaan parannuksia. Se on ollut oikeaa politiikkaa, joka näkyy heikompiosaisen kansalaisten elämässä nyt turvana näin poikkeuksellisen vaikeana aikana.

Ja vielä siihen, mitä on puhetta hallituksen perinnöstä: kaikkein tärkein perintö sittenkin — palaan vielä edustaja Häkkäsen kysymykseen — on se, että tässä maassa historiallisen monella työikäisellä ihmisellä on työtä. Se on paras perintö, minkä mikään hallitus tässä maassa voi jättää.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Zyskowicz.

16.38 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä hallitus ei kykene laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen. Kaikki lisäpanostukset hyviin tarkoituksiin, niin kuin näihin, mitä äsken luettelitte, perusturvaan ja nyt Venäjän aiheuttamassa tilanteessa maanpuolustukseen, huoltovarmuuteen, kaikki — kaikki — rahoitetaan lisävelalla.

Kun tulee uusia tärkeitä tarpeita, niin asioiden tärkeysjärjestykseen laittaminen tarkoittaa sitä, että jostain vähemmän tärkeästä vähennetään, [Välihuutoja vasemmalta] ja siihenhän tämä vasemmistohallitus ei kykene. Te ette kykene vähentämään mistään mitään. Ai niin, pahennatte hoitojonoja leikkaamalla hitusen Kela-korvauksista — onneksi olkoon. Mutta mitään todellisia säästöjä ette pysty tekemään.

Nyt maatalous saa 300 miljoonaa — hyvä. Kunnat saavat pakolaisten vastaanottamiseen — hyvä. Te peruutatte tiedeleikkaukset — hyvä. Millä säästöillä nämä kompensoitte, vai tehdäänkö nämäkin velaksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

16.39 Valtiovarainministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus sopi viime keväänä kehysriihessään, että vuodelle 23 ja siitä eteenpäin kohdistetaan myös pysyviä menosäästöjä, ja nuo ovat edelleen hallituksen ohjelmassa. Näin tullaan toimimaan ensi vuodenkin osalta siitä huolimatta, että tilanne on muuttunut. Mutta on syntynyt myös samanaikaisesti uusia erittäin mittavia menolisäystarpeita, joita tulkitseen edustaja Zyskowiczinkin puheenvuorossaan tukevan, vaikka samalla nostatte esiin, että jostain vähemmän tärkeästä voisi luopua. [Ben Zyskowicz: Eikö totta?] Nämä ovat politiikan vaativia arvovalintoja; niitä joutuu tekemään myös tämä hallitus toteuttaessaan menosäästöjä.

Edustaja Zyskowicz: tiedän, että tämä on hallituksen kyselytunti, ja vastaan kaikkeen, mitä kysytte, mutta näillä puheenvuoroilla toivon, että te, kokoomus, tarkkaan harkitsette nyt oman linjanne. Mitä te vaaditte, kun te puhutte jostain vähemmän tärkeästä? Olisitteko te esimerkiksi valmiita tekemään nyt sosiaaliturvaleikkauksia tällaisen hintojen nousun aikana? Tätä kysyn teiltä vakavalla mielellä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 31/2022 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.